

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rucsu malo stvari, a noslogu sve poljvari.“ Narodna poslovica.

Oglasi, pripisane itd. i računaju se na temelju mnogocjenika ili po dogovoru.
 Oglasi za predbroju, oglašavanje se napunnicom ili položajom pošt. štampice u Beču administraciju lista u Puli.
 Naručbe valja točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.
 List na vrijeme ne prima, za to javi odpravništva u pismenom pismu, za koji se plaća poštarina, ako se izdava napíše „Reklamacija“.
 Godovnog računa br. 847849.
 Telefon tiskare broj 38.

Izlazi svakog četvrtka o podne.
 Neuskani dopisi se ne vraćaju nepotpisani ne tiskaju a nebankirani ne primaju.
 Predplata sa poštarinom stoji 10 K u obće, 5 K za seljake na godinu ili 1 K 50, odo. K 2 50 na pol godine.
 Izvan carevine više poštarina. Plaća i utužio se u Pull.
 Pojedini broj stoji 10 h., zastali 20 h., koli u Puli, toli izvan iste.
 Uredništvo i uprava nalazi se u Tiskari Luginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. (Via Giulia br. 1), kamoneka se nastavljuje sva pisma i preplate.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Jerko J. Mahulja. — U nakladi tiskare Luginja i dr. prije J. Krmpotić i dr. u Puli. — Glavni suradnik prof. M. Mandić u Trstu (Via Crociera br. 1, il. ka).

Vladine osnove za izbornu preinak.

Dne 23. o. mj. bio je za narode Austrije vrlo važan dan, jer je toga dana ministar predsjednik barun Gautsch u carevinskom vieću predložio vladine osnove za proširenje izbornog prava ili takozvanu izbornu reformu.

Te osnove popratio je ministar-predsjednik poduljim govorom, kojim je nastojao opravdati postupanje vlade u tom značajnom pitanju. Ministrov govor bio je čisto prekidan neprijateljskim uzlicima strane Velikoniemaca.

Na početku govora iztaknu ministar, da potvđuju osnove, koje je netom predložio, na tom glavnom načelu, da treba tabaciti dosadašnje izborne povlastice. Nabrojiti zatim pojednostio predloženi osnove, koje niže priobćujemo, te naglasi, da je vlada sve učinila, da se izbjegne gubitkom zastupničkih mandata za pojedine narodnosti.

Što se tiče Gorice, tuj se je pokazalo, da je nemoguće stvoriti narodno-jedinstvene izborne kotare, pošto nije moguće točno opredieliti jezikovne granice.

Broj zastupničkih mandata pomnožio se je samo ondje, gdje bijaše to potrebno radi važnih razloga, utvrđenih u interesih pučanstva.

Izbornom preinakom — reče nadalje — ublažit će se socijalne protimbe između gradova i ladanja. Svjestni smo si — nastavi — da će osnove kod mnogih naići na nezadovoljstvo. Ali tko nepristrano razmišlja o poteškoćah, koje prate osnovu sveobće prava glasa u jednoj narodnostoj državi, taj će priznati, da nam nije manjkala volja, da budemo pravedni. S toga smo razloga nastojali, da dovedemo u sklad teritorijalno načelo sa narodnostima, da ne bude i u buduće na milijune izbornika zastupano po zastupnicih druge narodnosti.

Što se tiče načina, kako da se provedu izbori, vlada je predložila izravne izbore. Od ustanovljivanja izborne dužnosti vlada je s upravnih poteškoćah odustala. Razlažući, zašto osnova zahtjeva jednogodišnji boravak, prolazi na izbornu agitaciju i na zaštitu izborne slobode. Agitaciju u okviru zakona vlada neće preprječiti. Ona želi, da izbori ne budu samo sveobći, nego da budu i slobodni, pa da svaki izbornik predaje glasovnicu po svom uvjerenju. Zato je izradjena za zaštitu slobode izbora posebna osnova.

Vlada je predložila i reformu poslovnika, pa je u tome slijedila samo običajno pravo zastupničke kuće. Osnova uzima obzir na razne želje, izbjegava svakom izazovu, te joj je glavna svrha ta, da osigura razpravu najvažnijih vladinih predloga. Ujedlyo namjerava se i proširenje disciplinarnih mjera. Tomu je proširenju svrha, da štiti zastupnika kod većih nemira, pa omogućuje i osobam izvan sabora, da se obrane, ako budu u saboru napadnuti.

Predlažeci na stranačke odnose, iztiče, da je zadaća reforme omogućiti i zajamčiti narodni kompromis te trajno posjedovno stanje pojedinih narodnosti. Buduć-

nost je Austrije u tom, da narodnosti, li najvažniji nosioci kulturnog napredka, ne troše svoje sile u bezplodnoj horbi, već da sudjeluju na javnih poslovih i za njih odgovaraju.

Zatim ministar-predsjednik izliče, da reforma nije u interesu koje stranke, dakle niti u interesu socijalnih demokracija. Govoreći o znamenovanju socijalne demokracije, naglasi je osobito, da ne valja podcijenivati propagandu te stranke. Ako bude socijalna demokracija imala sveobće izborno pravo, nestali će joj najboljeg njenog agitacionog sredstva, a onda moći će se s njom na temelju jednakog prava mnogo uspješnije boriti, nego do sada. Gledajmo samo — reče barun Gautsch — u ostale zemlje, gdje je sveobće izborno pravo već provedeno. Svagdje vidimo, da građanske stranke silno ojačaju. A isto tako bit će i u Austriji.

Napokon osvrnuo se govornik na razne parlamentarne krize, te je svrsio svoj govor ovimi riječima:

„Ja s moje strane očekujem od izborne reforme uzrnuće austrijskog parlamenta na temelju jednakog prava za sve. Čistom savješću stupam u borbu, a izdržati ću u njoj do zadnjeg časa. Dok nisu istrošena sva sredstva zakonite borbe, ja neću malaksati. Podlegnem li, pasti ću s uvjerenjem, da se nisam uzalud žrtvovao. Osoha nestaje, ali ideje ostaju. Moj pad nipošto neće značiti pad izborne reforme.“

Čim je ministar-predsjednik svrsio svoj govor, nastala je prava bura povlađivanja u cijeloj kući. Sa svih strana brllili su zastupnici, da mu čestitaju.

Zakonske osnove, ličuce se izborne preinake, sadržaju u glavnom slijeduce temeljne ustanove:

Izborno pravo:

Prva osnova promijenjuje dosadašnji temeljni zakon o carevinskom vieću, te određuje: Pravo birati narodnog zastupnika imade svaka muška osoba, koja je navršila 24. godinu, austrijski je državljanin, od izbornog prava nije izuzet ili izključen, a u obćini, u kojoj ima birati, na dan raspisa izbora najmanje godinu dana boravi. Izabran može biti onaj mužkarac, koji je već tri godine austrijski državljanin, navršio je 30. godinu života, a od izbornog prava nije izuzet ili izključen.

Ista osnova određuje, da se broj zastupnika imade povisiti od 425 na 455, pa se taj broj razredjuje na pojedine krunovine ovako: Češka 118 (110), Dalmacija 11 (11), Galicija 88 (78), Dolnja Austrija 55 (46), Gornja Austrija 20 (20), Saleburg 6 (6), Stajerska 28 (27), Koruška 10 (10), Kranjska 11 (11), Moravska 44 (43), Sleska 13 (12), Tirolska 21 (21), Vorarlberška 4 (4), Gorica 5 (5), Istra 5 (5), Trst 5 (5).

Napokon određuje prva osnova još i to, da se članovi gospodske kuće mogu birati u zastupničku kuću. Ako prihvate mandat za doljnu kuću, miruje za trajanja toga mandata članstvo u gornjoj kući.

Izborni red.

Druga osnova bavi se izbornim redom te određuje ovo: Svi izbornici jednog kotara satinjavaju jedno izborništvo. Svako izborništvo bira jednog zastupnika samo izvanjski kotari u Galiciji po dva, ali tako, da svaki izbornik glasuje samo za jednog kandidata. Tim načinom hoće se zaštititi narodnostne manjine u jednom diehu Galicije. U ostalih krugovih izborni su kotari, u koliko je god bilo moguće, razdijeljeni po narodnostih. Razdioba u gradeke i izvanjske izborne kotare provedena je po osebnijih odnosajih pojedinih kotara. Tako su u južnih pokrajinalh gradeki kotari posve napušteni. Posebni prilog toj osnovi sadržaje teritorijalno razdjeljenje pojedinih kotara.

Izbor.

Kao biralista određene su obćine i posebno navedeni zaselci. Obćine izpod 500 stanovnika se udružuju. Svaki izbornik ima samo jedan glas. Izborno se pravo vrši u onoj obćini, u kojoj izbornik najdužnije godinu dana obitava. Izborno se pravo gubi gubitkom s mosvojnosti, uzivanjem ubočke podpore, stećujem, gubitkom oteinskih prava, osudom radi zločina i nekih prestupaka i rali nekih prestupaka proti obranbenom zakonu na ono vrijeme, što ga osnova određuje.

Izborne listine, koje sastavlja načelnik, valja kroz 14 dana izložiti na svaćiji uvid. U mjestih preko 20.000 hiljada stanovnika, listina mora danonice biti izložena najmanje osam sati, a mora se u dovoljnom broju štampati. Reklamirati može svatko, tko ima izborno pravo. O reklamacijah presudjuju političke oblasti. Na izbor se pripuste izkaznicom providjeni izbornici jedan po jedan u izbornu lokal, koji imadu s mjesta ostaviti, kad su glasovali. Za izbora ne smiju se u izbornom lokal u na stanovitom prostoru oko njega držati govori, niti ikoja agitacija. Valja sbrbiti za to, da izbornici nesmetano mogu doći i otići od izbornog lokala.

Izabran je, tko dobije absolutnu većinu predanih valjanih glasovnica. U onih izvanjskih kotarih Galicije, koji biraju po dva zastupnika, izabrani su oni, koji dobiju jednu trećinu predanih glasova.

Sloboda izbora.

Treća osnova sadržaje ustanove, kojimi se hoće zaštititi izborna sloboda. Po toj se osnovi kazne razni čini, kojimi se hoće uplivati na izbornike i na posljedak izbora, kako podkupljivanje, rasprostranjivanje lažnih vjesti, razne prevare kod izbornog čina, smietanje izbora i t. d. Kazne su gubitak aktivnog i pasivnog izbornog prava na tri godine.

Imunitet.

Četvrti osnova sadržaje ustanove, kojimi se promjenjuju propisi o idemnitetu. Nova osnova dozvoljava sudovom, da prije izručenja provedu predizvide. Za trajanja imunitet miruje zastara. Defekt, što ih pripinju zastupnici u zgradi sabornice, ovlašćuju predsjednika, da nekoćujući predlog suda, prijavi prekršitelja imunitetnom odboru, koji ima za tri dana podnieti izvješće kući. Ne podnese li odbor za osam dana predlog, uzima se, da je kuća privoljela

na izručenje. Predsjednik mora učiniti prijavu imunitetnom odboru, ako to zahtjeva deveterica članova.

Poslovnik.

Osim ove četiri osnove predala je vlada još osnovu o promjeni poslovnika, kojioj je svrha, da zaštili vladine osnove proti obstruciji. U tu se svrhu predlaže, da se utorkom, sriedom i četvrtkom poćam od 12 sati ne može ništa razpravljati do vladinih osnova, osim ako vlada privoljuje na razpravu drugih predmeta. Prvo se čitanje određuje samo na zahtjev od 100 članova. Za razpravu u odboru kuća određuje prekluzivni rok. Poslije toga roka se osnova razpravlja u drugom čitanju i bez odborova izvješća. Odmah iza drugog obavlja se i treće čitanje.

Zatim sadržaje osnovu poštrenje disciplinarnih sredstava. Uvreda kuće ili predsjednika, smietanje mira kazne se isključenjem skopćanim sa gubitkom dnevnica. Tko u kući uvriedi osobu stojiću izvan sabora, kazni se na predlog uvriedjenog ukorom.

Napokon se novim poslovnikom nastoji, da se ujednostavi postupak sa interpelacijami. Interpelacije se ne čitaju više, pa se može na njih odgovoriti i pismeno. Interpelacije, koje sadržavaju stvari, kažnjive po kaznenom zakonu, ili koje vrijeđuju ćudorednost, predsjednik može a lišine odbiti. Tom zadnjom ustanovom se hoće onemogućiti, da se protitaju zapljenjeni novinski članci.

Glagoljica i austrijska vlada.

Pod tim naslovom priobćilo je zagrebačko „Hrvatstvo“ u broju od 13. pr. nj. na uvodnom mjestu vrlo zanimiv dopis iz Istre o pitanju glagoljice. Gosp. dopisnik je veoma dobro obaviešten o nakanah austrijske vlade dotično o koracih te vlade, koje je učinila i valjda još će čini proti povoljnom za nas Hrvate rješenoju toga pitanja. Između redaka dade se čitati kako imade malo nade, da se pitanje glagoljice za nas povoljno rješiti, radi česa svaljuje on svu ćivnju na austrijsku diplomaciju.

O tomu — mislimo — da smo svi složni, da su proti saćuvanju, dotično proti obnovi glagoljice kod nas odlučno protivni ne samo diplomatički, već i dvorski krugovi, ali nama je nepojmljivo, kako mogu ti krugovi vršiti tolik upliv i na svetu Stolicu, za koju se neprestano tvrđi, da je u rješavanju ovakvih pitanja posve samostalna i neodvisna i da će ona sama, bez ikakvog izvanjskog upliva to pitanje rješiti na korist crkve i hrvatskoga naroda.

Medjutim eto spomenutog dopisa, koji govori prilično jasno:

Kako je poznato, glagoljsko pitanje nije još do sada definitivno rješeno. Naravski, da zanima svakoga Hrvata, napose nas Istrane, kako će stvar konačno izpasti. Mi kao katolici zauzimamo stanovište, koje je jedino pravo, da naime odlučivati u tom pitanju, spada izkljućivo na sv. Stolicu. Zato sv. Stolica i zabranjuje uvlaćiti pitanje o glagoljici na političko polje i lude za nju praviti propagandu.

No time još nije izkljućeno, da ne bismo smjeli javne i neopravdane navale

nepozvanih ljudi na glagoljicu i javno odbijati. Ta neprijatelji glagoljice valjalo bi da znadu, kako je sv. Stolica zabranila praviti propagandu ne samo za, nego i protiv glagoljice. S toga nam eto razloga ne može nitko kratiti pravo, da takve atentate na našu povlasticu sa svom odvažnošću obaramo. Molimo, da se u tom smislu uzmu i ovi naši redci.

Nama je u prvom redu posao s austrijskom vladom. Znamo vam je, kako je naš ministar za bogoslovje i nastavu odgovorio u carevinskom vieću dne 18. prosinca 1905. na interpelaciju dalmatinskoga zastupnika dra Dulbića: Vlada je u glagoljskom pitanju nevinna kao novorođeno dijete. Istina, da je među carskom vladom i sv. Stolicom kao o svakom crkveno-političkom poslu tako i glede glagoljice — došlo od izmjenjivanja nazora. No da bi vlada, bilo u prošlo doba, bilo dandanas, zauzela napram glagoljici tbože neprijateljsko stanovište, to nije istina. Ta to je nutarnji posao crkve. Tako je od prilike glasio ministrov odgovor.

Zaista liepo! Divno! Austrijska se vlada znade izvrstno izvući iz škripe. Ta da; u današnjim kritičnim prilikama pokazati se protivnikom glagoljice, toga hrvatskom narodu toliko k sreću prirasloga amaneta: to je u istinu za austrijsku vladu neprilicno, fatalno. Zato — treba svijet zavaravati. Zavaravati velju; za što se prošlosti tiče, imamo sijaset podataka i neoprovzivilih dokaza, koji utvrđuju činjenicu, da je austrijska vlada rudila, štoto riev, rukama i nogama i upravo strasivno napinjala sve svoje sile. ne bi li kako glagoljicu uništila ili joj bar porabu suzila na najuže granice. Način pako, na koji je postupala protiv branitelja glagoljice, bio je takav, da bi se svijet snobivao i krstio od čuda, kad bi mu bio poznat.

Medjutim — bilo je. I mi bismo rado zaslri prošlost koprenom zaboravi, pa i oprostili, kad bi vlada iskrenije govorila, barem što se tiče sadašnjosti. Mi doduse neznamo, što naš novi ministar bogoslovja i nastave drži o glagoljici; ali kad već govori, neka bi barem dometnuo, da je ono što je kazao, njegovo privatno mišljenje; kao takav bit će možda g. ministar snosljiviji spram glagoljice, nego jedan ili drugi od njegovih predšastnika. Ali tvrditi, da vlada sada zauzina neutralno stanovište prema glagoljici, to je — da se najbže izrazimo, neizpravno; to nije istina! Gosp. ministru bi valjalo znati, da on sam još nije austrijska vlada. Pače, kad bi se preuzvišeni gospodin izvolio malko obazrieti oko sebe, našao bi i danas, godine Gospodnje 1906., pod istim krovom, gdje ima on svoje sielo, Minoritenplatz No. 5, — medju ličnostima, koje su mu najbliže, te su, mu desna ruka — odrješite protivnike nedužne glagoljice, koji pače i poslie njegova odgovora u carevinskom vieću ne mogu, a da ne izkažu svoju visoku nemilost i negodovanje nad onima, koji smatraju svojom dužnošću braniti glagoljicu.

Suviše, austrijska se vlada valjda proteže iz Beča u pokrajine austrijske, pa dopire i do nas, do Trsta. I tu se, koliko znamo, vlada i upravlja u ime gospode ministara. I ministar bogoslovja i nastave ima tu svoje predstavnike i slugu. Pa što da kažemo o tršćanskoj vladi? Poznalo je, da je baš u području ove vlade glagoljsko pitanje goruće, kako izgleda na jugu. Zato, ako igdje, to bi se moralo u Trstu pokazati malko pravednosti i nepristranosti spram Hrvata u ovako škakljivom pitanju; pa ako i ne to, a ono barem nešto političkoga takta i razboritosti. No u tutanj! Nema tu ni takta ni razboritosti, a još manje nepristranosti. Ako si bilo na koji način došao u sumnju, da naginješ k tomu, da bi se glagoljica barem sačuvala, gdje je od pamitveka postojala, i da se njezivo pitanje povoljno riješi: upao si u nemilost preuzvišene i visoke gospode, koja će te do smrti gledati priekim okom; nit-

se nadaj, da će ti to biti ikada oprosteno. Kod neke gospode na tršćanskom namjestništvu su glagoljaši proskribirani, a koga su liberalačke talijanske novine proglasile prijateljem glagoljice, doći će mu ime u crnu knjigu, iz koje se nikad neće izbrisati. Hic Rhodus, hic salta . . . gosp. ministre.

Mi ćemo se, sva je prilika, još vratiti k ovomu pitanju, pa ako uztreba, izniēt ćemo u podkriepu naših tvrdnja i inena.

Medjutim dovikujemo austrijskoj vladi: Quosque tandem . . . ? Uza sve ministarske odgovore na interpelacije stoji još danas za nas neoborivo: uzsliedi li iz Rima rješenje nepovoljno za glagoljicu, odgovornost će za to nositi u prvom redu austrijska vlada; i dok se vladanje njezino i njenih organa u tom pitanju s temelja radikalno ne promieni, i dok nam ne pruži u tom pogledu očevidnih dokaza, mi ćemo uvijek, upirući prstom na austrijsku vladu, prijateljinu glagoljice dovikivati: Voila l'ennemi!

Konsumnim društvima i sličnim zadrugam na znanje glede poreza.

U zadnje vrijeme po Istri a osobito u okolici Puli bilo je ustanovljeno više konsumnih društava u smislu zakona od 9 aprila 1873 d. z. l. br. 70. Odbor i članovi tih zadruga misle, dapače nekiji tvrde, da nisu dužni plaćati porez od tečevine ili kako se je prije govorilo od patente, te većina njih (Kastanjer, Vinkuran, Ližnjani, Pomer, Premantura i Stinjan) nije niti prijavila početak djelovanja poreznoj oblasti.

Po zakonu pako, dužna su takova društva, da plaćaju porez od tečevine, samo imaju nekoje polakšice koje druga društva i poduzeća nemaju. Porez jim se odmjeri prama čistom dobitku kako ga ustanovi porezna oblast. Zato mora svaka ovakova zadruga čim bude ustanovljena, prijaviti poreznoj oblasti početak djelovanja i priložiti joj prepis pravila (statuta). Kasnije mora se svake godine podvesti takove valovnice (svake) priložiti prepis obračuna, bilance, računa dobitka i gubitka te zapisnik glavne skupštine u kojoj je bio obračun odobren. Pravilnost tih prepisa potvrdi društvo samo. Prepis zapisnika o glavnoj skupštini može biti samo u izvadku t. j. navedeno mora biti samo ono, što se tiče odobrenja računa te zaključak o razdiobi čistoga dobitka.

Točke o izboru uprave, promjena pravila, izvješće revizije itd. mogu izostati. Na temelju toga odmjeri porezna oblast porez te pošalje platežni nalog, a ako se nije obazirala na lasiju zadruga, mora navesti u platežnom nalogu razloge.

Za konsumna društva, koja samo svojim članovom prodavaju robu odmerjuju se porez na slijedeći način:

Ako čisti dobitak izračunan po ustanovnih poreznog zakona ne prekoračuje K 600 dotične su zadruga posve proste od poreza; ako pak čisti dobitak prekorači K 600 oporezuju se od prvih K 2000 samo tri desetine a preko 2000 jedna polovica — i na to se odmjeri, dok tako dobljeni iznos ne premašuje K 1200: 8.5%, inače 10%.

Primjer: konsumno društvo u N. imalo je K 580 čistoga dobitka; ono ne plaća za to nikakvog poreza od tečevine. Konsumno društvo u X imalo je polag računa porezne oblasti K 1489 dobitka. Od toga iznosa se oporezuju $\frac{3}{100}$ dakle K 446.70 i to sa 8.5%. Porez iznaša dakle u tom slučaju K 37.96 kojemu se dodaju još nameti občinski i pokrajinski.

Konsumno društvo u Y imalo je čistoga dobitka K 3877.16. Od toga se oporezuje K 2000 sa $\frac{3}{100}$ dakle K 600, a ostatak od K 1877.16 sa $\frac{8.5}{100}$ il $\frac{1}{2}$ dakle 938.58, ukupno K 1538.58 sa 10% što iznaša K 153.86.*

Misliti će koji da kada mu čisti dobitak ne premašuje iznos K 600 ne treba da podnese fasije. Ali tomu nije tako, jer porezna oblast prouči bilancu i izračuna čisti gubitak drugdje nego li društvo. Ona nekoje stavke, koje društvo ubraja među gubitke računa kao dobitak a opet druge koje društvo broji među dobitke, odbije od istoga kao gubitak. Na pr. odbije od dobitka čisti prihod zemlje i kuća i prenos prošlogodišnjih dobitaka, koje zadruga računa u dobitak, dočim broji u dobitak plaćenu zemljinu i kućarinu i ine poreze košto sve darove, koji nisu namjenjeni u

* Porez se plaća u 4 jednaka obroka dne 1. januara, 1. aprila, 1. jula i 1. oktobra.

dobrotvorne svrhe. Sve one zadruga, koje još nisu prijavile početak djelovanja i one koje još nisu podnesle fasije za porez od tečevine neka to odmah iz glavne skupštine učine jer ih može inače porezna oblast rađi toga i globiti.

Ona društva, koja sama nebi znala toga učiniti neka se obrate ili na Gospodarsku Svezu u Puli ili na g. Josipa Stihovića poslovođu Istarske Posujloice u Puli, koji će jim dati potrebita razjašnjenja.

Iz carevinskoga vieća.

Beč, 26. februara 1906.

Sriedu dne 21. o. mj. razpravljala se je i razpravila zakonska osnova glede društava sa omedjašenim jamstvom. — Ovakva društva su korisna osobito za okružja gdje se radi sa manjimi glavničami. Kod nas pravo ne uspjevaju s toga što su podvježna, kao i sva novčana društva, velikim porezom. Sad je pošlo za rukom, nješto gospodskoj kući, nješto zastupničkoj, doseći kod vlade da će društva sa omedjašenim jamstvom plaćati razmjerno malo poreza.

Četvrtak dne 22. vodila se je razprava o trgovačkom ugovoru Austro-Ugarske sa Italijom. Ugovor je takav da su opet naše primorske pokrajine žrtvom Italiji. Stoga nije čudo da su se Hrvati proti tomu digli. Prvi je govorio zast. Biankini, stvarno otvoreno i odrješito.

Vinska klauzola, reče, je utinuta, ali se je za to nanielo veliku štetu carinom na ulje. Za ulike je malena carina za uvoz u Austro-Ugarsku iz Italije, 3 K po 100 kigr. za uljike, a tako po prilici i za ulje. Na dalje se je oštetilo primorske pokrajine sa slobodnim uvozom iz Italije smokava, mandula itd. Silno je stetan ugovor glede brodarenja, tako da je u lukah, gradićih Dalmatinskih prestao skoro svaki život, i da se ljudi sele iz svoje postojbine. Drugi, Talijani, dolaze, i obala mogla bi drugo etnografsko lice jednom dobiti. Obzirom na ribarstvo ostaju Čozoti i na dalje gospodari naših obala. Oni nesamo da neomedjašeno love, nego i bez zaprieke uništaju ribe, načinom lovljenja, osobito „kočom“. U Italiji, svojoj domovini, nesmiju lovit 3 milje odatjeno od obale, kod nas mogu 1 milju daleko. Oni ne plaćaju nikakvu dohodarinu, dočim ju naši plaćati moraju.

Mi Hrvati ćemo dakako glasovati proti tomu ugovoru. Vlada će se tomu samo nasnjehnuti. Ali nek zna da će narod biti razdražen, što vidi da se na nj buca novo prokletstvo.

Pri toj prilici moli gg. Kramar i Morseja koji su se dotakli Hrvata u svejih govorih, da prije nego govore, dobro prouče hrvatsko pitanje. Mi nećemo biti sredsotvo proti nikomu, pa ni proti Magjaram. O nos neina odlučivali carevinsko vieće. Mi Hrvati sklopili smo godine 1827 ugovor sa kraljem Ferdinand I. i ovaj je izdao za se i za svoje prisegao staviti hrvatske pravice. Tko hoće suditi hrvatske stvari, mora jih sa toga gledišta razsudjivati.

Voditelj ministarstva grof Auersperg priznao je, da se nije moglo doseći boljih uvjeta za brodarenje i ribarstvo. Vlada da će inače nadoknaditi štete.

Medju ostalimi govorio je takodjer Slovenac-zastupnik Povše, koji je s ugovorom obzirom na alpinske zornje zadovoljan.

Na dulje govorio je dr. Klaič. Podkriepio je ono što je reko Biankini, i sretno pobijao kako upravitelja ministarstva trgovine tako i neke govornike. Izlaknuo je kako nebjahu nit nje države koja bi voljela tudjim nego svojim. Padnio je takodjer resoluciju tičuću se Istru, što mu ju je predao zastupnik Spincič.

Ta resolucija Spincičeva glasi: G. kr. vlada se poziva, da štele, što se nanasaju trgovačkim i plovitbenim ugovorom izmedju Austro-Ugarske i Italije, stanovnikom Istre, osobito onih od obala, ošteti odgovarajućimi gospodarskimi sredstvi (često-vodo- i lukoradnje)*.

Govori još jedan Njemač, pak izvješitelj. — Na to se glasuje.

Trgovački i plovitbeni ugovor izmed Austro-Ugarske i Italije prihvaćen je sa glasovi skoro svih zastupnika, osim hrvatskih i radikalnih čeških.

Na to je bio prihvaćen bez razprave ugovor sa Belgijom, pak poslie kratke razprave ugovor sa Rusijom, kao i zakon kojim se vlada ovlaštuje da sklopi privremeno govore s ostalimi državami.

Petak dne 23. februara 1906. predložila je c. kr. vlada svoju osnovu glede izborne preinake. Ta osnova znači uvedenje sveobčega, jednakooga, izravnoga i tajnoga izbornoga prava. Što sa je prije malo godina činilo nemogućim to eto predlaže vlada parlamentu da bude.

Kod izbora za carevinsko vieće nebi već bilo nikakvih izbornih razreda, nit veleposjeda, nit gradova i trgovačkih komora, nit seoskih občina, nit muževa bez prava glasa. Sve ima biti jedan razred; svi inadu izborni, i to jednako pravo glasa, bez obzira na to da li su veliki ili mali posjednici, u visokoj ili maloj službi i službi, trgovci ili obrtnici, seljaci ili radnici.

Od sad unapried nejma se već birati izbornika ili fiducijara, koji bi pak izabirali zastupnika, nego svaki birač bira ravno zastupnika, daje svoj glas onomu koga želi, zajedno sa svojimi sumišljenici, za zastupnika.

Svoj glas nedaje nauštrice, nego pisмено: na ceduljici dobljenoj od oblasti napisno ili si dade napisati ime onoga za kojega hoće da glasuje, pa daje ceduljicu predsjedniku izborne komisije, a ovaj ju baca u zaru.

To je način glasanja kakov već obstoji samo u najnaprednijih državah svijeta. Takav način glasanja hoće da uvede i kod nas vlada. Sad je sve odvisno od parlamenta, hoće li vladinu osnovu prihvatiti. Mnogi tobož napredni i tobož liberalni zastupnici, imati će pokazati kod toga zakona da li su zbilja i koliko napredni i liberalni. . . .

U zakonskoj osnovi ustanovljeno je, da će sva Austrija imati 455 zastupnika, dakle 30 više nego li do sada. Broj njih po pojedinih pokrajinah razdieljen je po hroju pučanstva, po poreznoj sili i po kulturi.

Cielo Primorje imat će kao i do sad 15 zastupnika, i to 5 Trst s okolicom, 5 Goricka s Gradiskom i 5 Istra.

Tršćanska okolica sa većinom predgradja imati će jednoga zastupnika, a grad sa nješto predgradja 4. U okolici može se reći siguran je slovenski zastupnik. U gradu boriti će se Talijani-kamoraši, socijalisti talijanski i slovenski, te Slovenci. U Goriskoj su kotari tako razdieljeni da će Slovenci pobiediti u trih kotarih a Talijani u dvih.

Slično bit će i u Istri. To jest Hrvati i Slovenci moć će dobiti tri mandata a Talijani dva.

Evo izbornih kotara kako su predloženi za Istru:

- 1.) Sudbeni kotari Buje, Piran, Motovun, i mjestne občine Kopar i Milje.
- 2.) Sudbeni kotari Poreč i Pula, nadalje mjestne občine Rovinj, Bale, Vodnjan, Lošinj mali i Osor.
- 3.) Sudbeni kotari Pazin i Labin, te mjestne občine Kanfanar, Barban i Sanvicenat.
- 4.) Sudbeni kotari Volosko, Cres, Krk, te mjestna občina Veli Lošinj.
- 5.) Sudbeni kotari Podgrad i Buzet, te mjestne občine Dekani, Dolina, Očizla-Klanec, Marezige, Pomjan.

Predloživ zakonsku osnovu ministar-predsjednik izrekao je znamenit govor. Većina zastupnika mu je odobravala. On je sam rekao da će imati prevalliti radi te osnove velikih poteškoća. On očekuje od izborne preinake uskrnuće austrijskoga parlamenta na temelju jednakooga prava za sve. Zna da se ima radi toga boriti, al

pak izvje-
govor izmed
račen je sa
osim hr-
bez razprave
oslie kratke
kao i zakon
sklopi pri-
stavami.
1906. pred-
novu glede
novu znači
izravnoga
se je prije
im to eto
bude.
vieće nebi
razreda, nit
ovačkih ko-
muževa;
dan razred;
nako pravo
u veliki ili
amaloj časti
ljaci ili sad-
već birati
i pak iz-
birač bira
las onomu
umisljenici,
e, nego pi-
od oblasti
onoga za
e ceduljicu
a ovaj ju
kakov već
ih država
na hoće da
sve odvisno
nu osnovu
dni i toboz
okazati kod
koliko na-
ovljeno je,
zastupnika,
Broj njih
dijeljen je po
sili i po
o i do sad
s okolicom,
ra.
nom pred-
stupnika, a
U okolicu
ski zastup-
ni-kamorasni,
te Slovenci.
dijeljeni da
otarih a Ta-
jest Hrvati
mandata a
o su predlo-
Piran, Mo-
i Milje.
i Puča, na-
le, Vodnjan,
i Labin, te
ban i San-
o, Cres, Krk,
ad i Buzet,
linina, Otizla-

ružja neće odložiti dok neizcrpi sva sred-
stva zakonite borbe. Ako i padem, veli,
ostati ću sa savjestju da nisam doprineo
žrtvoma žrtvu. Osobe prolaze, ali ideje
staju. Moj pad neće biti pad izborne
preinake.
Sad valja čekati, hoće li Gautsch radi
borne preinake pasti ili utrvstiti se. Sva-
ko izborna preinaka, na temelju sveob-
ga i jednako prava, neda se već za-
staviti.

Politički pregled.

U Puli 28. februara 1906.

Austro-Ugarska

Sva austrijska javnost bavi se pitan-
jem izborne reforme, s kojom nije nitko
bravo zadovoljan. S vladinom osnovom
zadovoljni su jedino vodje socijaldemo-
kričke stranke, koji se veselo, što je
kinut takozvani census ili porez, što su
da do sada morali plaćati svi oni, koji
u imali izbornu pravu.

O vladinoj osnovi izjavio se vodje
parlamentarnih stranaka različito, ali u
glavnom se slažu svi u tom, da će ta
osnova u carevinskom vieću naići na
ostok odpor.

Hrvatska narodna ili vladina stranka
u Zagrebu držala je dne 24. o. mj. skup-
tinu, kojoj je prisustvoval velik broj
narodna-zastupnika pod predsjedanjem
svjetskog hrvatskog ministra i zastupnika
dra Tomasića. U resoluciji jednoglasno
prihvaćenoj utvrđuje stranka bezuvjetnu
pjeru u kralja, ali žali istodobno, što je
razpušten zajednički sabor ugarsko-hrvat-
ski, te izražuje nadu, da će se čim prije
povesti opet ustavan život.

Crna Gor.

Jedan milanski list objelodanjuje po-
govor profesora Baldacci-a o pitanju od-
preme talijanskih topova u Crnu Goru.
Italija je prošle jeseni prodala jednoj pri-
vatnoj tvrdici osam baterija starih topova
raznoga kalibra, koji su bili već stavljeni
izvan svake uporabe. Topovi su određeni
za utvrđenje nekih tvrđavica i služe samo
u obrambene svrhe, pak je prema tomu
isključena svaka neprijateljska namjera
Crne Gore ili Italije naprama Austro-
Ugarskoj.

Srbija.

Srbski poslanik u Beču, dr. Vujić,
predao je u petak poslije podne ministru
izvanjskih posla grafo Guluhowskom
notu srbske vlade, kojom ona odgovara
na austro-ugarsku notu glede promjene
srbsko-bugarskog ugovora o carinskoj za-
jednici. Kako se čuje, srbska je vlada
prihvatila sve zahtjeve austro-ugarske vlade,
te je spremna — prije nego li sklopi sa
Austro-Ugarskom definitivni trgovački ugo-
vor — da izmieni neke ustanove srbsko-
bugarske carinske zajednice, a ujedno je
zatražila, da se odmah ukine zatvorenje
srbske granice.

Rusija.

Vojnički list priobćuje carsku naredbu
kakvo valja postupati s vojnicima, koji bi-
jahu zarobljeni u posljednjem ratu proti
Japanu. Častnici, koji bjaahu ranjeni, za-
robljeni ili se nisu nikako mogli obraniti,
inaudu stupili na svoja prijašnja mjesta.
Častnici neranjeni ili lakko ranjeni a za-
robljeni, mogu se vratiti k svojim čelam,
ako im to častnički zbor dopusti.

Petrogradska brzojavna agencija javlja:
Ministar unutrašnjih posla Durново
odposlao je svim guvernerima depesu, u
kojoj ih ovlašćuje, da pučanstvu saobće,
da dne 5. ožujka mogu odpočeti izbori
delegata za izbore u državnu dnu. Ti
izbori moraju biti dovršeni dne 23. ožujka.

Pogled po Primorju.

Puljsko-rovinjski kotar:

Maškarada Sokola. U utorka večer
27. pr. m. obdržavala se najavljena maška-
rada Sokola, koja je ove godine nadma-
šila svojim ispadkom sve dosadanje. Na-
vala svjeta bila je takova da se do po-

noći vrlo težkom mukom moglo plesati.
Maska i kostima bilo veliki broj, a in-
stalacija podestata izazvala je buru smje-
ha. Zabava je bila upravo krasna, i ispala
na zadovoljstvo sviju. — Sa ovom liepom
zabavom jutros u 4 sata pokopasmo po-
kladno ludovanje.

Lošinjski kotar:

Čunski, dne 13. veljače. (Konac.)

Kad su djevojčice pod ravnanjem
svoga učitelja dovršile svoje liepe uloge,
stupi na podij ugodno dirnut naš društveni
predsjednik pop Frane, te prozbori od
prilike ovo:

Draga moja braćo! Vrlo me veseli,
što vas mogu milo pozdraviti u ovu sretnu
večer, kakvu još u Čunskom nismo doži-
vili. Zadovoljstvo i veselje, koje opažam
na vašim licima, očiti je znak zadovoljstva,
kojim večeras obiluju vaša srca. Stalan
sam, da će svaki od vas ponieti iz ove
liepe dvorane u sreću najugodniji spomen
i da će svakomu za dugo ostati u pameti
živa slika današnje večeri. Da, svaki će
od vas poželiti, da bi još doživio ovakvih
zabava. To je i pravo, jer čovjek priko-
van iz svagdanje teške brige i skrbi, mora
kadgod dopustiti, da mu se i pamet raz-
vedri i srce razveseli. Ali pravo veselje
može biti samo ovdje, gdje vlada među-
sobna iskrenost i sloga. — Stara je hr-
vatska poslovica, koja kaže: „Slogom rastu
male stvari, a nesloga sve pokvari.“ A
druga je slična: „Složna braća ču grade,
a nesložna ju razgrade“. Tko bi bio pred
pet godina rekao, da će se u pustom vrtu
Ivana Hrončića-Srakanježa dizati ova liepa
kućica, u kojoj ćemo se sastojati na brats-
ki razgovor i u kojoj ćemo sreću dati
oduska, da se razveseli pristojnom zabavom?
Tko bi bio rekao, da će nam u toj kući
na večerašnji večer vriedni kuhar Marko
i njegove pomagačice pripraviti onoliko
blagoslova Božjega, što smo ga užili? Tko
bi bio rekao, da će nas majstor Martin
iznenaditi, da će pripraviti i izvježbati
one tri mile djevojčice, koje su nas ugodno
dirnule i zasluzile, da ih polhalimo? A
ipak sve smo to eto, hvala providnosti
Božjoj, doživili. A što nas je do toga do-
velo? Naša bratska sloga sazidala je ovu
kuću, naša sloga vodila nas je do danas
i u slozi smo se večeras sastali. Budemo
li složni, još se možemo večkrat ugodno
zabaviti. Budemo li složni radili na korist
i procvat našega miloga društva, ne smi-
jemo se ničesa i nikoga strašiti. Vi znate,
braćo, da napokrem nikomu ne škodimo,
nego želimo, da samo sebi koristimo, ipak
samo do sada uvijek imali neprijatelja, ina-
demo ih danas, a imali ćemo ih i unapred.
Ali kao što nas njihove otrovne striele
nisu dosad mogle ubiti, neće nas niti
unapred, budemo li samo međusobno iskreni
i složni. I time ćemo postići dvoje, to
jest našu čast i našu vlastitu duševnu i
tjelesnu korist. A ako bi bio u našem
društvu koji nesretnik, komu nije stalo
niti do časti društva, niti do međusobne
kristi, taj će bolje učiniti, da se mirno
odolječi sam prije, nego bismo ga morali
odstraniti mi. Jedna gnjila jabuka sve
druge pokvari, jedan obični ovan cijelo
će stado odvesti u kvar.

A vi žene i majke, kad budete pi-
sale vašim milim, koji na žalost daleko
od nas zasužuju svakdanju koru, opišite
mi verno našu večernju slavu i recite im,
da ih mi svi liepo pozdravljamo. Pišite im,
da naše društvo liepo napreduje, pa da
će uz pomoć Božju te bratsku ljubav i
slogu unapred i bolje. Dade li Bog zdravlja,
te se povrate na rodjeni prag u dragi
vas zagrljav, dočekati će i oni, da se jed-
nom s nama provedese.

Na koncu mislim, da ću vam ugoditi
svima, ako se u ime svih vas zahvalim
našim vriednim kuharom i kuharicama,
koji su se trudili, da nam liepo pripreve
sve, što smo večeras užili. Zahvaljujem
nadalje onim dragim djevojčicama i onomu,
koji ih je liepo pripravio, da nam umilnom
rodoljubnom pjesmom zaslade ugodno

časove. Večeras smo vidili i čuli, da se i
u Čunskom može mnogo toga učiniti i
naučiti, što mnogi nevjerojanni Toma još
nemisle, da nije moguće. Ali im možemo
pokazati, da se može i više! „U bratskoj
slogi i ljubavi živio vas Bog!“

Iza dovršena govora nastala dugotrajno
zaglišno odobravanje i živio-klici.

Kad se pomalo slegla bura odušev-
ljenja, zbori u jedan glas rodoljubna pjesma:
„Oj ti vilo“, pa „Oj Hrvati“, „Još Hr-
vatska itd.“

Napokon mladež zamolila na kratko
vrijeme ples. Zabujshe zvuci „Armonike“,
pa i naše mile tamburice, u koju je vješto
udarao mladić Toma Blazić, rodom iz Sv.
Jelene kod Crikvenice. Tim je nastala nova
zabava i srdačan smieh. Stareci, koji su
jur prevatili sedamdesetu, dapače i sedam-
desetosam godišnji junak Ivan Stuparić,
svi ko jedan udarili u narodni ples. Bilo
je zabave i smieha do volje. U zgodan
sat rastasmo se svi razdragani, noseći
svaki u svom sreću najugodniji utisak i
vruću želju, da bismo sličnih zabava više
doživili.

Drago nam je ovdje istaknuti, kako i
naši protivnici iskreno priznaju, da nam
je zabava najljepše ispala. Mimogredce
danas spominjemo, da su nam početkom
večere bila bačena dva kamena u vrata.
Kasnije se je ispostavilo, da su tu ludoriju
počinila dva nezrela trinaestgodišnja dje-
čaka, te će za to odgovarati pred sudom.

Doskora ćemo Vam, gospodine uređ-
niče, uz Vašu dozvolu, nabrojiti naše
teške nevolje i jade, a doli zdravstvujte!

Voloski kotar:

Za našu družbu. Veleuč. gosp. Dr.
Mate Trinajstić u Voloskom pošto je za
Družbu sv. Cirila i Metoda K 75—, a to
K 20— u ime svoje „kao suzu na grobu
uzor rodoljuba Antona Flega“ i K 55— u
ime liceca Blaža Lazara u Opaliji.
Živili i Bog naplati!

Koparski kotar:

Iz Vrha općine Buzet. Poznato je
svim našim čitateljima a ponajviše pak
školskim oblastima, da mi na Vrhu nikad
imali školu nismo, osim pomoćne koju je
nekoliko godina držao naš sada umirov-
ljeni župnik gosp. Ivan Vranić dok mu je
to zdravlje dopuštalo.

Videći se mi tako zapušteni i da za
nas nitko ne skrbi da bi školu imali, obra-
tili smo se na općinsko poglavarstvo u
Buzetu, koje je u istinu odmah počelo o
tom raditi i već su dvije godine sto je
bila kompetentna komisija na lice mjesta
da izabere mjesto gdje bi se imalo škol-
zgradu sagraditi, koja je izabrala najljepši
položaj i u sredini naše općine.

Za ustanoviti školsko okružje, imala
je doći još prošle godine komisija na lice
mjesta u Vrhu, ali žalibože još do sada
nije došla. — Čuli smo da je b. la određ-
njena zadnje dane prošle godine za 1906
Krasu a po Vrhu ne.

Kad su to doznali nekoi kalabreži iz
Buzeta i znajući da su blizu izbori za obč.
zastupstvo u Buzetu, počeli su nam nu-
džati leginu školu i to po svojim pomoć-
nicima Beniču, Ježicu i Banja Glavi dali
su pobirati podpise za ovu školu, kojima
je i nekoliko pošto za rukom iznamiti,
jer su rekli da je ovo poslao župan i za
to da su svi zadovoljni. — Za one koje
su prevarili na podpisu lahko je da će od-
govarati na sudu.

Međda talijanska gospoda u Buzetu
misle, da će nas time pomutiti i na svoju
ruku imati za buduće izbore. Cattiv affari
na Vrhušćini signori miei, jer Vas i Vaše
podprepnice a Vrhu dobro poznamo. Jednom
je već pošlo pod buhaju, drugima dogođilo
je se isto, da ih ne oslobodi hrvatska po-
sujilnica, i vama više put St. Ana pod
boko, pak da čete nam nešto dati ili učini-
ti? — Da se tim kalabrežima, prodan-
cima i propalicama usta začepi i s dugim
nosom pušti, molimo da Vieška c. k. škol-
oblast kad će poslati povjerenstvo po

Krasu i drugdje, da pošalje i k nama na
Vrh za ustanoviti školski obseg i to čim
prije, onda ćemo odmah sagraditi našu
školu, i ne ćemo kalabreža ni tiroleza da
našu djecu odnarođe. Šeular.

Franina i Jurina.

Fr. Je hodilo čuda mladićev večer u Le-
ginu školu u Cvitane?

Jur. Je hi hodilo je starih i mladih i neki
su hodili, da se toboze i tudeški nauče,

Fr. Če ti se vranica kmet tudeški naučiti.

Jur. Ter znaš kako je poli nas, neki su
hodili, da se ča nauče, neki iz kuri-
jožitade da se smiju u školi, neki su
hodili, zašto svi doma se nemoru
grijati, a neki opet, da se o čemugod
porazumiju.

Fr. Ma su ih pikunasi razplašili, pak da su
se po Gajetanovoj boski razletili
kako rebci.

Jur. Ja sam čul od stari ljudi povidat:
Kad sunec va moré, divojke i monci
va domé.

Fr. Ter znaš, da žandari hi nisu za niš
kuntali i boličali.

Jur. Poznaju benj oni svoje tiče.

Fr. Ma oni, da imaju neko mažilo i koga
namažu, da ne dojde već u školu.

Jur. Mores i priseči.

Fr. Ka lipota!

Jur. A vero je!

Razne primorske vijesti.

Izbori za gradsko zastupstvo u
Trstu. Kako javlja tršćanski listovi, oba-
viti će se izbori za gradsko odnosno zemaljs-
sko zastupstvo u Trstu od 12.—22. marča.
Za te izbore stali se pripravljati koli Ta-
lijani toli Slovenci, koji sazivlju u mjestu
i okolici javne sastanke. — Kako se čuje,
sudjelovali će kod tih izbora za prvi put
i talijanska socijalistička stranka.

Nadgrobní spomenik kanoniku Ka-
rabaicu. Nečak blagopokojnog našeg kano-
nika Antuna Karabaića, veleč. g. Ivan
Marčić, vojni kurat u Ljubljani povjerio
je izradbu nadgrobnog spomenika svomu
nezaboravnomu ujaku, slovenskomu rodo-
ljubu i gradjevnom poduzetniku g. Josipu
Negođe iz sv. Ivana kraj Trsta.

Kuko je razvidno izpredložena nam
nacrtla, biti će taj spomenik vrlo krasno
kljesarsko djelo.

Imena postaja na željezničkoj pruzi,
koja bi se imala graditi sa istarskog kopna
preko kvarnerskih otoka u Dalmaciju. Iz
novina doznajemo za imena 17 postaja,
koje bi se imalo sagraditi na toj novoj
željeznici. Evo tih postaja: Lupoglava-
Vranja (4 km.), Pihuljić (4 km.), Šušnje-
vica (5 km.), Čepić (5 km.), Kozjak (4 km.),
Plomin (5 km.). Iz Plomina prevezao bi
parobrod vlak na Cres u 15 časaka do
Dragozičice, odatle u Velikob (7 km.), Sv.
Marko (12 km.), Vrana (7 km.), Sv. Ivan
(7 km.), Osor (11 km.), Nerezine (5 km.),
Čunski (7 km.), Mali Lošinj (3 km.), Veli
Lošinj (3 km.). Iz Velog Lošinja prevezao
bi parobrod vlak u 40 časaka na otok
Pag u Novalju, odatle u Kolane (8 km.),
Pag (11 km.), Volkasjion (6 km.), Tabor
(13 km.), Ljuba (5 km.), Nin (10 km.),
i konačno u Zadar (15 km.).

Iz družbe sv. Cirila i Metoda.
Družbine žigice. O. — je dana tvrdka „Solo“
(prije Fürth) dostavila ravnanstvu družbe
sv. Cirila i Metoda za Istru K 5116-37
u ime postotka, koji otpada družbi od
prodaje žigica u II. polugodištu 1905.

Prema tomu ima naša družba od prodaje žigica, što ih je u promet postavila tvrdka „Solo“, preko 10.000 K godišnje prihoda. Ne treba ni napominjati, koliko je time pomozno Istri.

Družbin cigaretni papir. Naša je družba imala od razprodaje cigaretnog papira u II. polugodištu 1905. g. 536 kruna čistog prihoda. Neka je svima najtoplije preporučeno to doista rodoljubno pouzeće g. Stjepana Gamulina u Jelsi (Dalmacija).

Družbine olovke. Od olovaka imala je naša družba tekom lanišnje god. ukupno 139-63 K čiste dobiti. Nema sumnje, to će i taj družbin prihod porasti, bašće li u prijateljima naše Istre većeg zanimanja za družbine olovke, koje se naručuju kod g. Milana Suchaneka u Zagrebu. Napried za družbu!

Obćine u Hrvatskoj za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru. Kako je poznato, družbino se je ravnateljstvo obratilo u prošlog godini na sve občine u hrvatskoj s molbom, da bi joj, obzirom na njeno nepovoljno imućveno stanje podijelile kakovu podporu. To se je družbinom molbi odazvalo do sada licp broj občina, te je koja većim koja manjim darom priskočila družbi u pomoć. Domala ćemo objelodaniti izkaz tih naših rodoljubnih občina. Za sada nuka im je od nas najtoplija hvala!

Obćine Mrkopalj i Bregi za istarsku družbu. Čitamo u zapisniku občinske sjednice u Bregima: „Obćinsko zastupstvo zaključuje jednoglasno, da današnji svaki sjednici prisutni odbornik sa predsjednikom položi za družbu po 1 krunu, ukupno 16 kruna, a osim toga iz občinske blagajne 20 kruna“. Slično je uradilo i zastupstvo u Mrkopalju. Slava im!

Razpis.

U smislu zaključka predstavnika občina otoka Krka u Kanjatu dne 18. oktobra 1905. o vime se razpisuje drugi rok predbrojbe na dionice „Austro-hrvatskog parobrodarskog društva“.

Ovaj potonji rok predbrojbe traje od 16. februara do 16. aprila 1906. Uvjeti ostaju oni, koje nosi prvanji razpis od 25. novembra 1905., samo što se u ovom drugom roku može jedna osoba predbrojiti i na više dionica. Na primanje predbrojba na dionice ostaju i nadalje ovlaštena s naše strane ona štedionička, odnosno gospodarsko-trgovačka društva na kvarnerskom otočju, koja su bila na to ovlaštena i do sada, a k tomu još „Istarska Posujilnica“ u Puli.

Nakon ovoga drugoga roka podpisani odbor neće više primati predbrojba, već će za dan 25. aprila 1906. sazvati osnovateljnu skupštinu predbrojenih dioničara, da se društvo ustroji. Dnevni red, doba i prostori, u kojim će se skupština održavati, objavit će pišući naknadno, a pravodobno.

Odbor za osnutak „Austro-hrvatskoga parobrodarskog društva na dionice“.

Punal dne 10. februara 1906.

Predsjednik: Ante Andričić nar. zast. Odbornici: Dr. Antun Antončić odvjetnik, Fabijančić Nikola načelnik, Ferečić Anton posjednik, M. P. Dorčić trgovac.

I ljudi koji ništa na vjeruju moraju konačno do svjedočenja doći, da je Mullerov dvostruki elektro-magnetički stroj, R. B. 86967 najbolje sredstvo za liječenje gičha, reume, epilepsije, zujenja u ušima, influence, kucanja srca te svih živčanih bolesti. — Ova činjenica dokazali smo priobćenjem došlih svjedočbah nebrojeno put, te i danas objelodanjemo jednu koja glasi: Gosp. Albert Müller, Budimpešta. Podpisani nosio sam samo mjesec dana Vaš križ, te moram da priznam, da je moja bolest, koja uz sva moguća sredstva izlječit ne mogoh uz uporabu Vašeg stroja potpunoma jenala, te sam ja danas kao preporodjen podupornom zdrav; usljed toga ne mogu propustiti, a da Vam moja hvala izrekno ne bi, te Vaš stroj učini njegove izvrsne ljekovitosti kod svih vrsta bolesti, te brzog rezultata svakomu najtoplije preporučiti. Antun Farkaš, kr. ug. pošl. i broj. podčinovnik; — u Budimpešti dne 19-og studena 1901.

Ovi strojevi dobe se uz cianu od 6 krunah kod izumitelja Alberta Mullera, Budimpešta V. Vadaž ulica, br. 43/A.

Plagiranje običaji ima bit izumitelja bujga možih kucanara.

Kathreiner-Kneippova slasna kava

upoda je i teina po načinu Kathreinerove pripreme, prilikom odvajanja, jefta na ist, te pruža slasno zdravo nepopustivo prednosti u sadržajstvu!

Neka se kod kupovanja pažljivo naglasno kaže Kathreiner, nako se zahtijeva samoprijem, kako se osigura čistim sredstvom izumitelja R. B. 86967.

POZIV

na XXIII. redovitu opću skupštinu Posujilnice in hranilnice u Kopru,

knjižne zadrage z neomejenim poročvom, koja će se održavati u Kopru u posujilničkoj kući, ulica Annunziata br. 787, dne 15. marča 1906. u 9 sati prije podne.

- DNEVNI RED:**
1. Izvješće upravnog odbora o djelovanju zadrage u g. 1905.;
  2. Izvješće nadzorstva o računima za god. 1905.
  3. Odobrenje zaključnog računa za g. 1905.;
  4. Izbor upravnog odbora za g. 1906.;
  5. Izbor nadzorstva za g. 1906.
  6. Promjena pravilu;
  7. Slučajni predlozi.

Odbor posujilnice in hranilnice u Kopru.

IVAN ŽIC-KLAČIĆ
pok. Antuna
PUNAT - KRK (Istra)

prodaje **sieno i djeteline**
u snopovima po 50 kg

Ciena sienu 100 kg po K 6—
„ djetelini 100 kg „ „ 8—
Plativo u PUNTU i utoživo u KRKU.

Poblizje obavjesti daje
IVAN M. ŽIC — PULA
Admiralska ulica br. 12.

POZIV!

Bersečko društvo za štednju i zajmova, registrana zadruga na ograničeno jamčenje pozivlje u smislu § 35. zadržnog ugovora zadrugare i prijatelje na II. redovitu glavnu skupštinu, koja će se održavati u ponedjeljak dne 19. marča na 4 sata po podne u prostorijama općinskog ureda u Berseču sa sljedećim

dnevnim redom:

1. Pozdrav predsjednika.
2. Izvješće upraviteljsva.
3. Izvješće nadzornog odbora.
4. Odobrenje računa za g. 1905.
5. Izbor upravnog odbora, nadzorničva i obraničke suda.
6. Možebitni predlozi.

Društvene račune može svaki zadržugar pregledati od dne 11. do 18. marča o. g. **BERSEČ**, dne 25. februara 1906.

Upraviteljstvo.

Ročko društvo za štednju i zajmova

registrana zadruga na neograničeno jamčenje

Pozivlje svoje članove na redovitu skupštinu „Ročkog društva za štednju i zajmova, registrane zadrage na neograničeno jamčenje“, koja će se održavati u nedjelju dne 4. marča tek. god. u 8^{1/2} sati u jutro u Roču, uz sljedeći

- DNEVNI RED:**
1. Izvješće o djelovanju zadrage;
  2. Potvrda računa za g. 1905.;
  3. Odobrenje kupoprodajne pogodbe;
  4. Predlog da se sagradi društvenu kuću;
  5. Slučajni predlozi.

ROČ, dne 13. februara 1906.
Za upravni odbor:
Petar Pavletić, upravitelj — Pavao Kralčić — Ivan Zornada — Anđrija Hrvatinić — Jare Mikolavčić, odbornici.

„ADRIA ROSKOPF“

najbolja ura za službenike **K 8** — sa 5-godišnjim jamstvom.

K tomu badava:
I krasna kutija i 4 predmeta za pričuvati i to: 1 pero za uru, 2 kazala i 1 staklo.

Razašilje se pouzdoćom.
Naručbe ura izvršuju se nakon 8 dana točno reguliranja radi, a na želju i odmah. Glavno skladište za Istru:
L. Malitzky, urar u Puli.
Via Sergla, 65.
Najveće skladište zlatnih, srebrnih i iz kovine švicarskih ura, budilica, Pendelovih ura itd. Skladište zlata, srebra i dragulja.

Konsumno društvo u Puli — Kroacija

traži **POSLOVOĐJU** — vješteg hrvatskom jeziku.

Nastup službe odmah.

Informacije kod društva ili kod I. Latske Posujilnice u Puli.

Odlikovana
svijećarna na paru
Gorica — ulica Sv. Antona

Preporuča preč. svećenstvu, crkvenom staršinstvu, p. n. slavnom občinstvu svijeće iz prijesnoga pečnoga voska kg. po K 4-90. Za prijesnost jamčim s K 2000. Svijeće za pogrebe, za božićna drva, vošteni svitci i med najfinije vrsti uz veoma niske cijene.

Hrvati!
Kupujte žigice
Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru.

Dvostruki elektro-magnetički
KRIŽ ili ZVIEZDA
R. B. broj 86967.
Telefon br. 45—22.

jest elektro-magnetičkim načelima sastavljeni stroj, koji kod uloga, reume, astme (težkog disanja), ne-spavanja, zujenja u uhu, neuralgije, glavobolje (mi-graine) kucanja srca, zubobolje, muževne slabosti, postelje, nujnosti, nesvjestice, magloposti, drhtanja na tijelu, influence skopijam za holača križa, bledila (malokrvnosti), želodčnih grčeva, bezčasnosti, ischiasa, pmočkrvnosti, svih udnih grčeva, topochondria, tjelasnih grčeva, bsmoradica, kao i kod sveobšne slabosti itd. sluzi se neoadkritivo sredstvo, pošto elektro-magnetička struja ciljem čovječnim telom djeluje, čime se rečne bolesti u najkraćem vremenu izliče.

Poznato je, da liečnici kod navedenih bolesti višekratno elektruzovanje tijela upotrebljavaju, ali ipak na taj način, da jaka struja samo prolazno i potremenom kroz tijelo prolazi, dočim naprotiv toma struja elektro-magnetičnog križa ili zvezda R. B. br. 86967, kako je fur rečeno, umjerenim načinom neprekidno na tijelo djeluje, što svakako bržim izlječenju dovodi, nego li prvi postupak. — Do 20 godina stare bolesti izlječene su sa svojim strojem 86967 izlječene zahvale kao i od odličnijih sljedva izdane svjedočbe i priznanice iz rjiva strana svjeta polurane su u tojaj pismohrani, gdje stoje svakom u svako doba na vid. **GDJE NIJE DAN LIEK NIE POMOĆ, MOLIM POKUŠATI MOJ STROJ**, jer je to sigurno sredstvo proti gore navedenim bolestima, a onaj bolestnik, koji po mojem stroju nebi bio izlječen najpute u roku od 45 dana, dobiva novac natrag.

Upozozajem i osobito p. n. obitnovno na to, da se moj stroj ne smije zamjenjivati sa Voltinim, koji je poradi svoga neuspjela zaštrajanja u Njemačkoj kao i u Austro-Ugarskoj, dočim moj dvostruki elektro-magnetički križ ili zvezda R. B. br. 86967 osobito se hvall i uživa vanrednu dopadnost poradi svoje izvrsne ljekovitosti.

MAI STROJ STOJI 4 K. Rabiti ga mogu samo djeca i jako slabe gospodje.

VELIKI STROJ STOJI 6 K. Rabi se kod ostarijih 20 godiš. kroničnih bolesti.

Dopisivanje i naručbe obavljaju se i u hrvatskom jeziku. Pouzdoćom ili ako se novac naspram pošalje, razasilj: glavna prodavaonica za tu i inozemstvo:

ALBERT MÜLLER,
Budimpešta, V., Vadaž-ulica 43/A.
Kulman ulica ugao.